

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებათა მიმოხილვა

აბსტრაქტი

2019 წლის მეორე გამოცემაში საკონსტიტუციო სასამართლის ჟურნალი კიდევ ერთხელ სთავაზობს მკითხველებს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ბოლო პერიოდში მიღებული გადაწყვეტილებების მოკლე მიმოხილვებს. სამი საქმე, რომელიც ქვემოთ იქნება გადმოცემული სექტემბრიდან დეკემბრამდე პერიოდშია მიღებული და საკმაოდ მაღალი მნიშვნელობის მქონეა. მიმოხილვებში მოცემულია ფაქტების და მხარეთა არგუმენტების აღწერა, ისევე, როგორც სასამართლოს მსჯელობა და გადაწყვეტილება. იმედს ვიტოვებთ, ეს სამი საქმე ჩვენი მკითხველებისათვის მსოფლიო მასშტაბით საინტერესო იქნება და ვიხილავთ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკის უფრო მეტ განხილვას.

ბადრი ბეჟანიძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ

2019 წლის 20 სექტემბერს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება საქმეზე „ბადრი ბეჟანიძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი №1365). საქმეზე სადავოდ იყო გამხდარი „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილებებისა და დამატების შეტანის შესახებ“ საქართველოს 2007 წლის 4 ივლისის №5196-რს კანონის მე-2 მუხლის კონსტიტუციურობა საქართველოს კონსტიტუციის მე-11 მუხლის პირველ პუნქტთან და 31-ე მუხლის მე-9 პუნქტის მე-2 წინადადებასთან მიმართებით.

დასახელებული საკანონმდებლო აქტის საფუძველზე ახლებურად ჩამოყალიბდა არაერთგზისი დანაშაულის ცნება, რომლის მიხედვითაც, არაერთგზის დანაშაულად მიიჩნეოდა წინათ ნასამართლევი პირის მიერ სისხლის სამართლის კოდექსის იმავე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენა. ხსენებული საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელებამდე ქმედების არაერთგზისი ჩადენილად კვალიფიკაცია ხდებოდა წინარე ქმედებისთვის ნასამართლობის გარეშე. უშუალოდ სადავო ნორმის მიხედვით განისაზღვრა ზემოხსენებული შეცვლილი წესის დროში მოქმედების საკითხი და აღინიშნა, რომ მისი მოქმედება არ ვრცელდებოდა ცვლილების შემტანი კანონის ამოქმედებამდე ჩადენილ ქმედებებზე, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც პირმა ბოლო ქმედება კანონის ამოქმედების შემდგომ ჩაიდინა.

მოსარჩელის განმარტებით, იგი მსჯავრდებულად იქნა ცნობილი განზრახ მკვლელობის ორ ეპიზოდში. გამამტყუნებელი განაჩენი დაეფუძნა დანაშაულის ჩადენის დროს მოქმედ სისხლის სამართლის კანონმდებლობას და, მიუხედავად იმისა, რომ მოსარჩელე მანამდე არ იყო განზრახ მკვლელობისთვის ნასამართლევი, მისი ქმედება დაკვალიფიცირდა, როგორც

განზრახ მკვლევლობა ჩადენილი არაერთგზის და სასჯელის სახედ განესაზღვრა უვადო თავისუფლების აღკვეთა.

მოსარჩელის მტკიცებით, მის მიერ ჩადენილი დანაშაულის სადავო კანონით განხორციელებული ცვლილებების გათვალისწინებით შეფასების შემთხვევაში მისი ქმედება ვერ დაკვალიფიცირდებოდა არაერთგზის ჩადენილ დანაშაულად, რადგან იგი არ ყოფილა იმავე ქმედებისათვის წინათ ნასამართლევ პირი. ამგვარი კვალიფიკაცია თავისთავად გამოიწვევდა მისთვის შედარებით მსუბუქი სასჯელის დაკისრებას, რადგან არაერთგზისობა ყველა შემთხვევაში დანაშაულის დამამძიმებელი გარემოებაა და ითვალისწინებს უფრო მკაცრ სასჯელს. ამდენად, მოსარჩელე მიიჩნევდა, რომ სადავო ნორმა ეწინააღმდეგებოდა პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი კანონის უკუძალით გავრცელებისა და სამართლის წინაშე თანასწორობის კონსტიტუციურ უფლებებს.

მოპასუხის განმარტებით, სადავო ნორმით დადგენილი შეზღუდვის ლეგიტიმური მიზნები იყო პირისათვის ჩადენილი ქმედებიდან მომდინარე საფრთხის ადეკვატური სასჯელის დაკისრება და პასუხისმგებლობის დამამძიმებელი კანონის უკუძალით გამოყენების პრევენცია.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა, რომ საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის მე-9 პუნქტის მე-2 წინადადება ადგენს პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი კანონის უკუძალით გამოყენების ვალდებულებას, იმ შემთხვევებში, როდესაც ახალი კანონის მიღება ნაკარნახევია საზოგადოების ჰუმანიზმით ან ცვლილებამდე არსებული სასჯელის ზომის საჭიროების არარსებობით. საკონსტიტუციო სასამართლოს მითითებით, არაერთგზისობა რიგ დანაშაულებთან მიმართებით განსაზღვრული იყო, როგორც დამამძიმებელი გარემოება და, როგორც წესი, იწვევდა უფრო მძიმე სასჯელის დაკისრებას, ვიდრე დანაშაულთა ერთობლიობის შემთხვევაში. ამასთან, საქმის განხილვისას გამოიკვეთა, რომ საქართველოს პარლამენტის პოზიციით, ცვლილებების შედეგად განსაზღვრული არაერთგზისი დანაშაულის ცნება უკეთ პასუხობდა საზოგადოების გამოწვევებს და აღარ არსებობდა უფრო მკაცრი სასჯელის ზომის გამოყენების საჭიროება. სადავო ნორმა კრძალავდა პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი კანონის უკუძალით გამოყენებას და ამ თვალსაზრისით ზღუდავდა საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის მე-9 პუნქტის მე-2 წინადადებით დაცულ უფლებას.

საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა, რომ წარსულში დანაშაულის ჩამდენი პირების მკაცრად დასჯის მიზნით პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი კანონის უკუძალით გავრცელების უფლების შეზღუდვა თავად ამავე უფლების არსს ეწინააღმდეგება. შესაბამისად, პირის ადეკვატურად დასჯა, მისთვის მკაცრი პასუხისმგებლობის დაკისრება არ შეიძლება იყოს ლეგიტიმური მიზანი, რომელმაც შესაძლებელია, გაამართლოს პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი ან გამაუქმებელი კანონის უკუძალით გავრცელების კონსტიტუციური უფლების შეზღუდვა.

საკონსტიტუციო სასამართლომ მიუთითა, რომ პასუხისმგებლობის დამამძიმებელი კანონის უკუძალით გამოყენების პრევენცია უაღრესად მნიშვნელოვანი სიკეთეა. სასამართლომ არ გამორიცხა, რომ გარკვეულ შემთხვევებში დანაშაულთა ერთობლიობისათვის, არაერთგზის-

სობასთან შედარებით, უფრო მძიმე სასჯელი ყოფილიყო გათვალისწინებული, თუმცა, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მე-3 მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე ნებისმიერი სისხლის სამართლის კანონის ახალი ნორმა წარსულ ურთიერთობებზე ვრცელდებოდა მხოლოდ პასუხისმგებლობის შემსუბუქების ნაწილში და არ გავრცელდებოდა იმ შემთხვევებში, როდესაც იგი დაამძიმებდა პასუხისმგებლობას. ამდენად, სადავო კანონის საფუძველზე პასუხისმგებლობის დამძიმება გამორიცხული იყო და სადავო ნორმა ლოგიკურად არ უკავშირდებოდა მოპასუხის მიერ დასახელებულ ლეგიტიმურ მიზანს. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკონსტიტუციო სასამართლომ მიუთითა, რომ სადავო ნორმა ეწინააღმდეგებოდა საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის მე-9 პუნქტის მე-2 წინადადებით გარანტირებულ უფლებას და არაკონსტიტუციურად ცნო იგი.

თანასწორობის უფლებასთან მიმართებით სადავო ნორმის კონსტიტუციურობის საკითხზე მსჯელობისას, სასამართლომ აღნიშნა, რომ სახეზე არ იყო დიფერენცირება ნასამართლობის არმქონე იმ პირებს შორის, რომლებმაც ერთი და იგივე დანაშაული ჩაიდინეს სადავო კანონის ამოქმედებამდე და მისი ამოქმედების შემდეგ. ასეთ შემთხვევაში ნორმა არ ადგენდა პირების მიმართ უთანასწორო მოპყრობას, არამედ ხდებოდა პირების მიერ სხვადასხვა დროს ჩადენილი ქმედების სამართლებრივი შეფასება სხვადასხვა დროს მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით, რაც არ შეიძლება ჩათვლილიყო პირთა მიმართ განსხვავებულ მოპყრობად.

საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა, რომ სადავო ნორმა უთანასწოროდ ეპყრობოდა, ერთი მხრივ, ნასამართლობის არმქონე იმ პირებს, რომლებმაც სისხლის სამართლის კოდექსის ერთი მუხლით ან მუხლის ნაწილით გათვალისწინებული ორი ან მეტი დანაშაული ჩაიდინეს სადავო კანონის ამოქმედებამდე და მისი ამოქმედების შემდეგ აღარ ჩაუდენიათ იმავე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული და, მეორე მხრივ, ამავე ქმედებების ჩამდენ პირებს, რომლებმაც სადავო კანონის ამოქმედების შემდეგ კვლავ ჩაიდინეს იმავე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული. სადავო ნორმის გათვალისწინებით, პირველი კატეგორიის პირების ჩადენილი ქმედება კვალიფიცირდებოდა არაერთგზის დანაშაულად, ხოლო მეორე კატეგორიის პირებზე, რომელთაც ჩადენილი ჰქონდათ ერთი მუხლით გათვალისწინებული ორი ან მეტი დანაშაული და დამატებით ჩაიდინეს იგივე დანაშაული სადავო კანონის ამოქმედების შემდეგ, გავრცელდებოდა ახალი კანონის მოქმედება და, მათი ქმედება შეფასდებოდა დანაშაულთა ერთობლიობად, რასაც შესაძლოა, უფრო მსუბუქი სასჯელის დაკისრება გამოეწვია. საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, იმის გათვალისწინებით, რომ განსახილველ შემთხვევაში პირის პასუხისმგებლობის შემსუბუქებას განაპირობებდა მის მიერ დამატებითი დანაშაულის ჩადენა, თავისთავად ცხადი იყო, რომ მსგავს დიფერენცირებას არ გააჩნდა რაიმე ლოგიკური ახსნა და სადავო ნორმა ეწინააღმდეგებოდა სამართლის წინაშე თანასწორობის კონსტიტუციურ უფლებას.

ზურაბ სვანიძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ

2019 წლის 14 ნოემბერს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება საქმეზე „ზურაბ სვანიძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი №879).

მოსარჩელე სადავოდ ხდოდა ნორმებს, რომელთა თანახმად, თუ უშედეგო აღმოჩნდებოდა დადგენილი წესით სამჯერ ჩატარებული აუქციონი (პირველი აუქციონი და ორი განმეორებითი აუქციონი) და არ გაიყიდებოდა მოვალის ქონება, ეს ქონება თავისუფლდებოდა იძულებითი რეალიზაციის განმახორციელებელი კრედიტორის სასარგებლოდ დადებული ყადაღისაგან და მასზე აღარ დაიშვებოდა სააღსრულებო წარმოების განხორციელება.

მოსარჩელის პოზიციით, დაყადაღებული ქონების იძულებითი რეალიზაციის განმახორციელებელი კრედიტორის სასარგებლოდ დადებული ყადაღისაგან გათავისუფლებისა და მოვალისთვის დაბრუნების შემთხვევაში, კრედიტორს აღარ რჩებოდა მის სასარგებლოდ მიღებული სასამართლოს გადაწყვეტილების ეფექტურად აღსრულების შესაძლებლობა, რაც ეწინააღმდეგებოდა საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის პირველი პუნქტით გარანტირებულ სამართლიანი სასამართლოს უფლებას.

მოპასუხის განმარტებით, ქონების სამ აუქციონზე რეალიზების შეუძლებლობის შემდგომ ამ ქონების ყადაღისაგან განთავისუფლება ემსახურებოდა სააღსრულებო წარმოებაში მონაწილე სხვა კრედიტორების ინტერესების დაცვას და უზრუნველყოფდა სასამართლოს გადაწყვეტილების დროულ და ეფექტურ აღსრულებას. მოპასუხე მიუთითებდა, რომ სამი აუქციონის გამართვის გზით, სახელმწიფო მიმართავდა ქონების რეალიზების ყველა გონივრულ ზომას, დამატებითი აუქციონის ჩატარება მხოლოდ გააჭიანურებდა აღსრულების პროცესს და გაზრდიდა აუქციონის ჩატარებისთვის საჭირო ადმინისტრაციულ ხარჯებს.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის არგუმენტაცია, სხვა კრედიტორთა მოთხოვნის აღსრულების მიზნით იძულებითი რეალიზაციის განმახორციელებელი კრედიტორის უფლების შეზღუდვის გამართლებასთან დაკავშირებით. კერძოდ, სასამართლომ განმარტა, რომ ერთი და იმავე რიგის კრედიტორებს საკუთარი მოთხოვნის დაკმაყოფილების თანაბარი კონსტიტუციური ინტერესი გააჩნიათ. ამასთან, არ გამოკვეთილა, რომ კრედიტორს, რომლის სასარგებლოდაც ყადაღისგან გათავისუფლებულ ქონებაზე გრძელდებოდა აღსრულება, ჰქონდა აღმატებული ინტერესი. ამდენად, სხვა კრედიტორების დაცვის ინტერესზე მითითებით მოპასუხე ფაქტობრივად ერთი პირის ქონებრივი ინტერესებს იმავე მდგომარეობაში მყოფი სხვა პირის სასარგებლოდ ზღუდავდა. საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ერთი და იმავე ქონებრივი ინტერესის არსებობის შემთხვევაში, ერთი პირის ინტერესის უზრუნველყოფა ვერ გამოდგებოდა მეორე პირის ინტერესების შეზღუდვის ლეგიტიმურ მიზნად.

საკონსტიტუციო სასამართლომ ასევე არ გაიზიარა მოპასუხის არგუმენტაცია სადავო ნორმით დადგენილი შეზღუდვის საფუძველზე აღსრულების დროულად და ეფექტურად უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით. სასამართლოს განმარტებით, სამ აუქციონზე ქონების რეალიზების შეუძლებლობა, არ მიუთითებდა, რომ მას ღირებულება არ გააჩნდა. კერძოდ, ქონების ღირებულებას განსაზღვრავს მისი საბაზრო ფასი და არა ის გარემოება, გაიყიდება თუ არა იგი იძულებით აუქციონზე. სადავო რეგულირება ვრცელდებოდა 5000 ლარის ან

უფრო მეტი საბაზრო ღირებულების ქონებაზე, ამასთან, სასამართლოს მითითებით, ქონების იძულებით აუქციონზე რეალიზებაზე არაერთი ფაქტორი ახდენდა გავლენას. შესაბამისად, ნივთის შექმნისადმი ინტერესი, მის მიმართ საბაზრო მოთხოვნა ან/და მისი რეალიზაციის შანსი, შესაძლოა, იცვლებოდეს დროის კონკრეტული პერიოდების ან სხვა ფაქტორების მიხედვით. ამდენად, დადგენილი წესით ჩატარებულ აუქციონზე ნივთის რეალიზების შეუძლებლობა თავისთავად არ მიუთითებდა ქონებისათვის ღირებულების არქონაზე. უფრო მეტიც, ქონება აუქციონზე შესაძლოა ვერ გაყიდულიყო სწორედ მისი მაღალი საბაზრო ღირებულების გამო. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ დაადგინა, რომ ქონების ყადაღისაგან განთავისუფლება და მისი მოვალისათვის დაბრუნება არათუ კრედიტორის სასარგებლოდ მიღებული გადაწყვეტილების დროულად და ეფექტურად აღსრულებას ემსახურებოდა, არამედ, პირიქით, სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების დამაბრკოლებელი ფაქტორი იყო.

საკონსტიტუციო სასამართლომ ასევე შეაფასა, რამდენად იყო სადავო რეგულირება ადმინისტრაციული რესურსის დაზოგვის ლეგიტიმური მიზნის მიღწევის თანაზომიერი საშუალება. სასამართლომ მიუთითა, რომ შესაძლებელი იყო იმგვარი სააღსრულებო მოდელის შექმნა, სადაც, უზრუნველყოფილი იქნებოდა როგორც ადმინისტრაციული რესურსის დაზოგვის ინტერესი, ისე - კრედიტორის სასარგებლოდ მიღებული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულება. მაგალითად, სასამართლომ ასეთად განიხილა რეგულირება, რომლის ფარგლებშიც ქონების აუქციონზე რეალიზების შეუძლებლობის შემთხვევაში მოხდებოდა კრედიტორისათვის ქონების ნატურით საკუთრებაში გადაცემის შეთავაზება. ამდენად, არსებობდა ადმინისტრაციული რესურსის დაზოგვის უზრუნველყოფის სხვა, ნაკლებად მზღუდავი საშუალება. სასამართლომ ასევე აღნიშნა, რომ აუქციონის უშედეგოდ დასრულებიდან გარკვეული დროის გასვლის შემდეგ, შესაძლებელია, გასასხვისებელ ქონებაზე გაზრდილიყო საბაზრო ინტერესი. შესაბამისად, სამჯერ აუქციონის უშედეგოდ დასრულების შემთხვევაში სამუდამოდ არ უნდა გამორიცხულიყო ქონების გასხვისების შესაძლებლობა.

ამდენად, საკონსტიტუციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ სადავო ნორმა არათანაზომიერად ზღუდავდა სამართლიანი სასამართლოს უფლებას (საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის პირველ პუნქტი) და არაკონსტიტუციურად ცნო იგი.

**შპს „სტერიო+“, ლუკა სევერინი, ლაშა ზილფიმიანი და რობერტ ხახალავი
საქართველოს პარლამენტისა და საქართველოს იუსტიციის მინისტრის
წინააღმდეგ**

2019 წლის 17 დეკემბერს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება საქმეზე „შპს 'სტერიო+', ლუკა სევერინი, ლაშა ზილფიმიანი და რობერტ ხახალავი საქართველოს პარლამენტისა და საქართველოს იუსტიციის მინისტრის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი №1311). კონსტიტუციურ სარჩელში მოსარჩელე მხარე სადავოდ ხდიდა იძულებით აუქციონზე შეძენილ ქონებაზე საკუთრების უფლების მოპოვების წესის განმსაზღვრელ ნორმებს. გასაჩივრებული ნორმების თანახმად, მაუწყებლობის სფეროში ლიცენზირებული/ავტორიზებული პირის წილის/აქციების იძულებით აუქციონზე გასხვისების შემთხვევაში, მისი შეძენის შესაძლებლობა გააჩნდა ნებისმიერ პირს, მათ შორის, ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებულ კომპანიას. ამავდროულად, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, ხსენებული წილის/აქციების ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული პირის მიერ ფლობა იწვევდა მაუწყებლობის სფეროში ლიცენზირებული ან ავტორიზებული კომპანიისათვის მაუწყებლობის ლიცენზიის ან/და ავტორიზაციის გაუქმებას.

ამავდროულად, სადავო რეგულაციების საფუძველზე, ელექტრონული კომუნიკაციების სფეროში ავტორიზებული პირის წილის/აქციების გასხვისება დაშვებული იყო საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიისათვის წინასწარი შეტყობინების გარეშე. ასეთ პირობებში ავტორიზებული პირი, შესაძლებელია, მისი ნების გარეშე გამხდარიყო მომსახურების ბაზრის შესაბამის სეგმენტზე მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლების მქონე, რაც, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, გამოიწვევდა მისთვის ელექტრონული კომუნიკაციების სფეროში არსებული სხვადასხვა სახის სპეციფიკური ვალდებულების დაკისრებას. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსარჩელე მხარე მიუთითებდა, რომ სადავო რეგულირება არათანაბრობიერად ზღუდავდა საკუთრების უფლებას და გამოხატვის თავისუფლებას, რითაც ეწინააღმდეგებოდა საქართველოს კონსტიტუციის მოთხოვნებს,

მოპასუხე მხარის პოზიციით, სადავო ნორმები ემსახურებოდა კრედიტორთა კანონიერი მოთხოვნების დროულად და ეფექტურად დაკმაყოფილებას, ასევე იძულებით აუქციონზე ქონების შეძენის მსურველი, მათ შორის, ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული იურიდიული პირების საკუთრებითი ინტერესების დაცვას.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა მაუწყებლობის სფეროში ლიცენზიის და ავტორიზაციის მნიშვნელობა და მიუთითა, რომ მაუწყებლობის ლიცენზია/ავტორიზაცია არის ამ სფეროში საქმიანობის განხორციელების წინაპირობა და მაღალი ეკონომიკური ღირებულება აქვს. გასაჩივრებული რეგულაციების საფუძველზე მაუწყებლობის სფეროში ლიცენზირებული/ავტორიზებული კომპანიის წილის/აქციების ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული პირის მიერ შეძენას შესაძლებელია, გამოეწვიოს კომპანიის ლიცენზიის ან/და ავტორიზაციის გაუქმება. შედეგად, იგი აღარ იქნებოდა უფლებამოსილი, განეხორციელებინა საქმიანობა მაუწყებლობის სფეროში, რაც კომპანიის ღირებულების შემცირებას, მისი პარტნიორებისათვის/აქციონერებისათვის მნიშვნელოვან ფინანსურ დანაკარგს და მაუწყებლობის მეშვეობით ინფორმაციის გავრცელების შესაძლებლობის წართმევას გამოიწვევდა. ამ

თვალსაზრისით, სადავო ნორმები ზღუდავდა კომპანიის და მისი პარტნიორების საკუთრების უფლებას და გამოხატვის თავისუფლებას.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ გაიზიარა მოპასუხე მხარის არგუმენტაცია და აღნიშნა, რომ იძულებით აუქციონზე ქონების შეძენის სუბიექტის საკუთრების შეძენისა და კრედიტორების აღიარებული მოთხოვნების დაკმაყოფილებისათვის სათანადო სამართლებრივი გარანტიების შექმნა ღირებული კონსტიტუციური სიკეთეებია, რომელთა დასაცავადაც შესაძლებელია საკუთრების უფლების და გამოხატვის თავისუფლების შეზღუდვა.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ მიუთითა, რომ ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული პირისათვის მაუწყებლობის სფეროში ლიცენზირებული/ავტორიზებული კომპანიის წილზე საკუთრების შეძენის შეზღუდვის პირობებშიც კი, კრედიტორებს კვლავ რჩებოდათ, დასახელებული ქონების გასხვისების გზით, მოთხოვნის დაკმაყოფილების რეალური შესაძლებლობა. კერძოდ, მაუწყებლობის სფეროში ლიცენზირებული/ავტორიზებული კომპანიის წილი/აქციები, თავად, აღნიშნული ქონების ბუნებიდან გამომდინარე, არ განეკუთვნებოდა საკუთრების იმგვარ კატეგორიას, რომლის შეძენის ინტერესი მხოლოდ (ან მომეტებულად) ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებულ იურიდიულ პირს გააჩნია, არამედ მათ მიმართ შესაძლებელია, არსებობდეს განუსაზღვრელი რაოდენობის პოტენციურ შემძენთა დაინტერესება.

ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული პირის მიერ მაუწყებლობის სფეროში ლიცენზირებული/ავტორიზებული პირის წილის/აქციების შეძენის საკუთრებით ინტერესებთან მიმართებით, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ მიუთითა, რომ შეძენის ინტერესი ვერ იქნებოდა მიმართული მაუწყებლობის სფეროში საქმიანობის შედეგად ეკონომიკური სარგებლის მიღებასთან. მათ მიერ წილის შეძენით კომპანია დაკარგავდა ამ სფეროში საქმიანობის უფლებას. ამავდროულად, კომპანიის წილის შეძენის სურვილი შესაძლებელია დაკავშირებული ყოფილიყო კომპანიის ქონების შეძენის ან/და საქმიანობის სხვა ისეთი სფეროდან მოგების მიღების ინტერესთან, რომელიც არ საჭიროებს მაუწყებლობის სფეროში ლიცენზიას/ავტორიზაციას. აღნიშნული ინტერესი ვერ იქნებოდა იმდენად პატივსააღმდეგი, რომ გაემართლებინა კომპანიისა და მისი პარტნიორების უფლებების ინტენსიური შეზღუდვა. აღნიშნულის გათვალისწინებით, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა, რომ დაპირისპირებულ ინტერესთა ამგვარი დაბალანსება ვერ პასუხობდა საქართველოს კონსტიტუციის მოთხოვნებს და კრედიტორების კანონიერი მოთხოვნის დაკმაყოფილებისა და იძულებით აუქციონზე ქონების შეძენის მსურველი ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული პირების ინტერესები ვერ გადაწონიდა მაუწყებლისა და მისი პარტნიორების ინტერესებს. შესაბამისად, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო ნორმები ეწინააღმდეგებოდა, გამოხატვის თავისუფლებას და საკუთრების უფლებას.

გასაჩივრებული რეგულაციების იმ ნორმატიული შინაარსის მოქმედების პირობებში, რომელიც უშვებდა ელექტრონული კომუნიკაციების სფეროში ავტორიზებული პირის წილის/აქციების გასხვისებას, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიისათვის წინასწარი შეტყობინებისა და თანხმობის მიღების გარეშე, შესაძლებელია, მოსარჩელის ნების საწინააღმდეგოდ, იგი გამხდარიყო მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლების მქონე ავტორიზებული პირი და დაკისრებოდა მთელი რიგი ვალდებულებები. კომპანიისათვის ასეთი ტვირთის დაწესება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ კომპანიისა და მისი პარტნიორების სა-

კუთრების უფლების შეზღუდვად მიიჩნია. ამავდროულად, სასამართლომ ეს ტვირთი არ ჩათვალა იმდენად მძიმედ, რომ იგი განხილულიყო კომპანიისა და მისი პარტნიორების გამოხატვის თავისუფლების შეზღუდვად.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ მიუთითა, რომ შესაძლებელი იყო იძულებით აუქციონზე ქონების გასხვისების პროცესის იმგვარად მოწესრიგება, რომ გამოირიცხულიყო კომპანიის წილის კომისიის კონტროლის გარეშე გასხვისება. კერძოდ, შესაძლებელი იყო წილის გასხვისებამდე კომისიის მონაწილეობის უზრუნველყოფა. იძულებითი აუქციონის სისტემის ამგვარად ჩამოყალიბებით, ქონების პოტენციურ შემძენთა წრიდან გამოირიცხებოდა მხოლოდ იმ პირთა მიერ ქონების შეძენის შესაძლებლობა, რომლის მიერ წილის შეძენა შეეწინააღმდეგებოდა სფეროში ჯანსაღ კონკურენციას ან კომპანიას აქცევდა მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლების მქონედ, რაც არსებითად არ შეზღუდავდა კრედიტორთა აღიარებული მოთხოვნების აღსრულების ლეგიტიმურ ინტერესებს. ასეთ პირობებში კრედიტორების ინტერესის დაცვის საჭიროება და პოტენციური შემძენის ინტერესი ვერ გადაწონიდა ავტორიზებული კომპანიისა და მისი პარტნიორების ინტერესს, შეუფერხებლად განხორციელებინათ საკუთარი კომერციული საქმიანობა. შესაბამისად, სადავო ნორმით უსამართლოდ იყო დადგენილი ინტერესთა ბალანსი და არათანაზომიერად იზღუდებოდა კომპანიისა და მისი პარტნიორების საკუთრების უფლება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ, გასაჩივრებული რეგულაციების ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც უშვებდა ელექტრონული კომუნიკაციების სფეროში ავტორიზებული პირის წილის/აქციების გასხვისებას, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიისათვის წინასწარი შეტყობინებისა და თანხმობის მიღების გარეშე, არ ეწინააღმდეგებოდა საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 მუხლით გარანტირებულ გამოხატვის თავისუფლებას და არღვევდა საქართველოს კონსტიტუციის მე-19 მუხლით განმტკიცებულ საკუთრების უფლებას.